

P. IACOBI BALDE

è Societate I E S V.

PARAPHRASIS LYRICA

IN

PHILOMELAM

D. BONAVENTURÆ DOCT.
ECCLESIAE.

THE
WILLIAM
B. H. O. O. H. S.
CHURCH
AND
M. T. V.

1874

1874

STEPHANO

Am nūc prae-
Charissime. I-
lomela tua c-
querebaris et
uitarunt, ut
ad nostra quoque Testudinis
inutilis panē jam & eneruis Cithara compages erat, gratifi-
catus sum amicus. visaque est laudatissima silvarum Psal-
tria, etsi Seraphicus alius prob. instructa, non refugisse tamen,
etiam humilioris usu penna, qualemcunque urgere vola-
tum Oden suam S. D. Philomenam, hoc est, Dilectam in-
scripsit. Nisi cognatione nominum ex composito lusit; cre-
diderit latentem in affini vocabulo Philomelam facile depre-
hendi posse. Ipso certe decursu hoc unum agit, ut Philome-
la cantum exprimat, & Philomenam, siue Dilectam suam
(Animam) canora Volucris imitationi intentam, mutuo
amore Dei amanti inflammet. Nos vniuersum Carmen, in
certa membra tribuimus: horum argumento, Boethianus, ut
plurimum, metris expresso quod Horatianus, paullo antē,
plus satis indulseramus Paraphrasis nostra, modò pari passu
cum S. Doctore incedit; modò largius exundat, sententiam
duntaxat secuta, impetu ulterius raptā. praesertim in Cho-
ris: quos affectibus Anima, in diuina mysteria suspensa,
permittere placuit. Alicubi, Creationis, Incarnationis, Pas-
sionis veneranda nomina, praefixi metris Tituli seruauerunt,
quia superuacaneum videbatur, in praecipuis Religionis no-
stra Capitibus per morosas ineptasque Periphrases latinius
nugari. Ad ultimum, Lyrae deposita succedit Elegia, dum
Philomela vocem amulari studet, Anima Beata ab episto-
la facta. Habes, STEPHANE, una eademque fidelia,
nunc & tua Philomela depictum encomium: & si maius
audire vis; non quidem delicias in Columba Stella; non ar-
gutias in Passere Catulli, non facundiam in Psittaco Melio-
ris; habes tamen in descriptione minima auicula, maximi
Doct. Ecclesiae pium Lulum; vitae insuper Christianae com-
pendium; & exulis ad caelestem patriam aspirantis, dulce so-
latium. Vale.

credā agi, FIRMI Q
nū seceseram, a P. S.
laudes in Lyricis meis
littera Romā missa in-
am D. Bonauentura,
deducerem. Quamquam

BEATISSIMÆ VIRGINI
MARIÆ DEIPARÆ.
COLVMBÆ FORMOSÆ

IN
FORAMINIBVS PETRÆ.

HABENTI
GENAS ET VOCEM
TVRTVRIS
DVLCEM

SVpra VOCEM
CITHAROE DORVM
ET
MUSICORVM.

HOC OPVS CVLVM
DE
PHILOMELA
EX

MENTE AVCTORIS
SACRVm ESTO.

MRA

Necte mea Domina coronam.

O ~~Delicatae crispae tuae comae.~~
 Qui melle plenas inter apes sedes:
 Arguta dum sylvis & agris
 Dulce ferit Philomela carmen;
 Flos legendis floribus interim
 Cessare nolis. Lilia cum rosis,
 Alterna post myrtum ligustra,
 Ut series sit amœna, misce.
 Flos quintus album, flos decimus nigrum
 Distinguat apto nexilis ordine.
 In sine pallenteis recumbat
 In violas Mariana nardus.
 Formosa cinges tempora Virginis:
 Quæ, donec imples Serta, finit comas
 Decenter exemptas jocantis
 Arbitrio fluitare venti.
 Quid jam moraris? vivere tenegem
 In vota lentum. Virgo tuam fidem
 Expectat. ô tandem, petitam
 Necte mea Domina Coronam.

2 PHILOMELÆ CANTVS SIVE
IN
PHILOMELAM
D. BONAVENTURÆ
DOCT. ECCLESIAE
PARAPHRASIS LYRICA.

I.

PHILOMELA prœuia temporis amœni:
Quæ recessum nuncias imbris atque cœni:
Dum mulcescis animos tuo cantu leni.
Aue prudentissima: ad me, quæso, veni.
Veni, veni: mittam te, quò non possum ire.
Vt Amicum valeas cantu delinire;
Tollens eius tristia voce dulcis Lyra.
Quem, heu, modo nescio verum conuenire,

I.

PROLVSI O.

*Anima Philomelam ad canendum
inuitat.*

O Quæ per nemorum saltus, & amœna vireta,
Gratior vna volas.
Huc, age, frondosi ludens in colle Theatri,
Huc, PHILOMELA, veni.
Huc ades. An resonat nemus? & jam plumee coram
Phosphore Vêris ades!
Te veniente, niues fugiunt, & bruma recedit:
Tetrior Annus abit.
Nunc, quoniam fugere niues, & bruma recessit,
Huc, PHILOMELA, veni.
Quem modò non possum tristis Captivus Amicum,
Exul adire Patrem;

1pfa

ANIMÆ CHRIST. AFFECTVS. I

Ipsa salutabis; nostrique vicaria voti,
Supplice voce canes.

Ingemit. Ah! propera, propera: mœstúmque dolorem
Admodulata leua.

2.

Ergo pia suppleas meum imperfectum:
Salutando dulciter unicum DILECTVM.
Eique denuncies; qualiter affectum
Sit cor meum jugiter eius ad aspectum.

I I.

Dilectæ ad Dilectum legatio.

ANIMA AD PHILOMELAM.

I Siren, volucrum decus,
Siluarum Citharistria:
Nunc & nostra. Tuâ tamen
Istud pace peto. MEVM.
DILECTVM (rubet, & simul
Candet) sicubi videris:
Consuetam liquidis, precor,
Artem vocibus admoue;
Inter pennigeras Avis
Facundissima filias.
Hæc dices IVVENI DEO.
Te saluere jubet Tua.
Cum dices, *Tua*, *Te*: gemes.
Cum, *saluere jubet*: canes.

Quærenti: quid agam; modis
Inflexæ querimonix
Narra: me Solymitidum
Vri Lampade virginum.
Flammis feruere pectora:
Qualeis nec Siculæ cinis
Ætæ sulphureus vomit.
Narra: succiduam genu
Sub malo requiescere.

A 5

Cur

PHILOMELÆ CANT. SIVE

Cor desiderijs fluens,
In Sponsi faciem sui,
Absentis licet, igneas
Euibrare cupidines.
Ah ! si surdus, & immemor
Nostri, te minùs audiat;
Naum quàm scopulus maris.
Ah ! si surgere languidus,
Vix reddat tetricum VALE.
Tentabis tamen omnia.
Nondum (me miseram !) volas ?

3.

*Quòd si quærat aliquis : quare te elegi
Meum esse nuncium ? sciat, quia legi
De te quædam propria, quæ Divina Legi,
Et optato munere, summo placent Regi.*

*Igitur Charissima, audi nunc attente :
Nam si cantus Volucru huius serues mente ;
Eius imitatio, Spiritu docente,
Te caelestem musicum faciet repente.*

III.

*Animæ & Philomelæ Indoles
conspirans.*

AVCTOR AD PHILOMELAM.

C Vr te, fortasse rogabis,
Solam, Philomela, citârim.
Inquirere parce : ferendis
Vltro citroque per Orbem
Nostris es amoribus apta,
Ex mille volucris vna.
Tua vox, ô Musa, placebat.
Placet ars & gratia. Causæ
Meriti geminantur honoris.
Non est Avis altera, nostræ

Quæ

Quæ sit magis æmula Mentis.
 Docilis tu discere merum
 Summi super æthera Regis,
 Aquilæ studiosa Tonantis.

AUCTOR AD ANIMAM.

Age Mens humana: beatæ
 Cantus imitare Volucris.
 Quæ nunc es muta, nec Oden
 Dignam potes edere calo:
 Fies diuina Thalia.

40

*De hac Aue legitur: quòd, cùm deprehendit
 Mortem sibi propriam; arborem ascendit:
 Summòque Diluculo rostrum sursum tendit;
 Diuersisque cantibus totam se impendit.*

*Cantilenis dulcibus præuenit Auroram.
 Sed cùm dies rutilat circa primam horam:
 Eleuat prædulcius vocem in sonoram:
 In cantando nesciens pausam, siue moram.*

*Circa verò Tertiam quasi modum nescit,
 Quia semper gaudium cordis eius crecit
 Ferè guttur rumpitur: sic vox innalescit.
 Et quò cantat altius, plus & inardescit.*

*Sed cùm in Meridie, Sol est in furore:
 Tunc dirumpit viscera nimio elamore,
 Oci, oci clamat illa suo more.
 Sicque sensu deficit cantus præ labore*

*Sic quæssato organo iuuus Philomenæ.
 Rostrum tamen palpitans fit exanguis penè.
 Sed ad Nonam veniens mori ut jam plenè.
 Cùm totius corporis dirumpuntur vena.*

I V.

Agon Musicus Philomelæ.

AUCTOR.

L Vsciniæ moreis describimus. Hæc, simul propinquā
 Vaticinata necem, Citharæ videt imminere finem;

6 PHILOMELÆ CANT. SIVE

Exfatianda prius cantu, parat occupare Fatum.
 Nondum pura dies : cū jam vigil, adfatos fluentis
 Emicat in talices, aut mobile populi cacumen.
 Hic sedet, & varias cata gutture temperat Camœnas.
 Lætior auditis Aurora fit, Atthidémque laudat
 Detergens lacrymas, quas roscida sparserat per agros.
 Laude sua capitur vocalis, & intumescit, Ales,
 Iam crescente die. Nunquam tamen in loquacioreis
 Prona fluit numeros Polyhymnia, tot magistra vocū :
 Quàm, cū sol mediū flagrantior igne scandit axem.
 Illâ, nescio quos, crebrò vocat impotenter horâ.
Ocyus exclamans, huc *ocyus*, *ocyus* venite.
Ocyus, aduolita soror, *ocyus*, *ocyus* sorori.
 Adriacum rapidis toties mare non rumet procellis ;
 Nec folia arboribus, simul ingruit Africus, mouentur ;
 Multa suum quoties canit *ocyus*, *ocyus*que plorat.
 At, ne displiceat crambe repetita, tædiôque
 Languescant aures, fastidia corriguntur arte.
 Tristia nam miscet lætis, Elegôlque Sapphicorum
 Dulcibus alloquijs discriminat. Insuper canoram
 Et mouet alternis (ea gratia) submouétque scenam.
 Iam retinet vocem : jam proijcit, affluénsque rursus
 Absorbet, carpítque melos. Moritura, nunc olores,
 Nunc imitatur aquas prope littora lenè murmurâteis ;
 Mox grauiore sono pluuiam secat, & tumultuatur
 Tractibus, assurgítque ad summa, relabitúrque sensim.
 Vnica, ceu plures, sibi dulce negotium faceffit.
 Hoc opus, hic ludus. Nec ludere desinit, prius quàm
 Rumpatur pectus. Quod sæpius, occidente Phœbo,
 Hesperus aduertit, mortem miseratus innocentis.
 Sæpe etiam viridi si fortè sub arbuto Choraules
 Æmulus accinuit ; certamine victa, laureatæ
 Incidit in chordas Testudinis ; & suam sonanti
 Infundens animam, meruit quoque funerata Lessum.

H E I C
A T T H I S
G E N I T R I X E T F I L I A
C A R M I N V M
Q V I E S C I T.

5.

*Ecce DILECTISSIMA: breuiter audisti
Factum huius Volucris: sed si meministi;
Diximus jam primitus, quia cantus isti,
Mysticè conueniunt legi IESV CHRISTI.*

V.

Anima

*Ad imitationem Philomela volu-
cris incitatur.*

A V C T O R.

A Vdis egregium, DVLCISSIMA,
Facinus volantis SILVIAE?
Quale nec ipse suo Titanius
Ales sepulcro proferat.
Te signat, facienda monens. Tibi
Præluit hoc in funere.
Mystica, si nescis, celebrat Sacra,
Tuoque DILECTO vacat.
O sequere: atque auso pro te mori
Aude vocata commori.

6.

*Restat, ut intelligo, esse Philomenam,
Animam virtutibus & amore plenam.
Quæ, dum mente peragrat Patriam amœnam;
Satus delectabilem rexit Cantilenam.*

*Ad augmentum etenim suæ sanctæ spei,
Quædam dies mystica demonstratur ei.
Porro beneficia, quæ de manu Dei
Homo consecutus est: sunt Horæ Dei*

PHILOMELÆ CANT. SIVE
V I.

Anima

Philomelam imitantis jucunda vita.

A V C T O R.

O Rtu felix, patriâque domo,
Soror astrorum : non te pudeat
Parux Volucris nomina ferre.
Quando relictis vallibus imis,
Vilique pigra cespite gleba;
Ad summa volas, penetrâsque Polos,
Et cælestis Solymæ colleis:
Iure vocari Philomela potes.
Tunc multifono callida lepidum
Ruis ore melos. tunc tu nulla
Sæui defles Ismara Regis.
Nullum plorans modularis Ityn,
Oblita trucidis Virgo tyranni.
Incesta Caro cum blanditijs
Superata jacet. frustra dirum
Ululat stygij carminis omen,
Inimica tuo noctua nido.
IESVM, recinis, quereris IESVM.
Madet ipsa tamen melle querela.
Te DILECTO Spes certa ligat.
Cuius amores & facta libens
Memoras, ramo quocunque sedes;
Arbore Sanctæ gauisa CRVCIS.

7.

*Manè, vel Diluculum, Hominis est status:
in quo mirabiliter Homo est creatus.
Hora Prima, quando est Deus incarnatus.
Tertiam, dic spaciū sui incolatus.*

*Sextam, cum à perfidis voluit ligari,
Trahi, cadi, conspui, dirè cruciari,*

Cruci.

*Crucifigi, denique clavis terebrari:
 Caputque Sanctissimum spinis coronari.
 Nonam die, cum moritur; quando consummatus
 Cursus est certaminis: quando superatus
 Est omnino Labulus, & hinc conturbatus,
 Vespera, cum Christus est sepulturae datus.*

V I I.

*Animæ Dilecto suo Christo IESU
 inuigilantis.*

TEMPVS DIVRNV M.

A N I M A.

Quid stellas numerare iuuat, quid regna, quid vrbeis
 Ignoto sub sole jacenteis?
 Queis Homo concepit decilam à Numine lucem,
 Vtilius numerauerit Horas.
Prima refert tempus, Iudæo more notanti,
 Primæuo felicius auro:
 Quo Patris æterni natus bis cœlibe partu
 Humanos D E V S induit artus.
Tertia nobiscum viuentis digerit annos,
 Ac magno constantia Lustra.
 Pastor erat, qui multa tulit, qui plurima fecit.
 Propter oues sudauit, & alfit.
Sexta necem CHRISTI memorat, tragicosq; dolores,
 Et plus quàm ferale theatrum.
 Flagra, catena, faces, rubus, alea, lancea, clauis,
 Crux, oculos terroribus implent.
Nona gemens, potuisse mori docet Immortalem,
 In medio, pro Fure, latronum.
 Tunc tamen intremuit tellus: tunc impulit Oreum
 Turbatis Victoria claustris.
Vesper adest. dira de quercu tollite Funus,
 Exesa sub rupe locandum.

Heu

10 PHILOMELÆ CANT. SIVE

Heu mihi ! quàm pauci redimunt venale cadauer !
Vix duo sunt Ego jungar amicis.
Ibo comes, duplici fletu sparsura sepulcrum,
Imbre meo, lacrymisque Sabæis.

7.

*Diem istum ANIMA meditans in hortis,
Sua facit terminum spiritalis mortis :
Scandens Crucis arborem, in qua Leo fortis
Vicit aduersarium, fractis leti portis.*

*Statim cordis organa sursum eleuando,
Suum à diluculo cantum inchoando,
Laudat & glorificat Deum, replicando,
Sibi quàm mirificus fui fuit hanc creando.*

*Tu, inquit, Conditor : quando me creasti,
Quàm sit tua pietas larga, declarasti.
Nam consortem gloria tuæ cogitasti
Facere gratuite, gratis quam amasti.*

*O quàm mira dignitas mihi est concessa !
Cum imago Domini mihi est impressa.
Sed creuisset amplius dignitas possessa :
Nisi iussum Domini fuisset transgressa.*

*Nam tu summa Charitas tibi coherere
Me volebas jugiter, sursumque habere
Dulce domicilium, tecumque manere.
Et me velut Filiam alere, docere.*

*Ex tunc disposueras, in id adunare
Calicis agminibus, : éque mihi dare.
Sed pro tanta gratia quid recompensare
Possum, prorsus nescio, nisi te amare.*

VIII.

Animæ meditantis Diluculum.

BENEFICIUM CREATIONIS.

AUCTOR.

A Nima inuisa pertæsa mora,
Tendit in hortum ; properatque mori

Morien.

Moriente Deo. Priùs in cantum,
PHILOMELA, tuo more liquefcit.

Igitur curſu medio Lunæ,
Cùm nox tacitâ voluitur vmbra :
Conſanguinæ cornua Palmæ
Scandit, Amori bene nota ſuo.
Námque ibi pandens brachia trunco,
Falfum verè ſtrauerat anguem,
Auditus ibi rugire leo
Super auulſæ viſcera prædæ.
Rubicunda ſimul fulſerit Eos :
Exorſa canit.

ANIMA.

Quis ine tenuem
Gutturè docuit variare ſonum ?
Liquidaque dedit flumina vocis ?
Quis, pro cithara, teretis colli
Tornauit ebur ? *nihil antè æth.*
Aliquid nunc ! Maieſtate
Sp. Maieſtate
Parte ferarum.
Dicite Volucres ſociæque meæ :
Quis in hoc viridi poſuit luco,
Agilésque choros ducere juffit ?
Tu dulce BONVM. Tu noſter AMOR.
Ex te radij, velut Oceano,
Fluxere mei. Tibi debetur
Hoc Naturæ geniale jubar,
Scriptaque primæ lucis imago.
Ah ! ſi nunquam turpata luto,
Nunquam tenebris merſa fuiſſet.
Me confortem thalami, ſeruam,
Menſæque tuæ, cuius in uſum
Cibus ipſe venis ; nimis impensè
Dominus famulâ voce vocaſti.

Et adhuc dubito ? cedit Curæ,
Segnísque pauor, nimiùsque pudor.
Ipſa potiùs properate moræ.

Venio

Venio, venio, D E V S, oblatus
 Ad iura tori. patet immenso
 Quamuis modicum pectus amori.
 Depascenteis vertar in ignes.
 Eat in cineres jecur accensum.
 Oculi, flammæ; scintilla, comæ;
 Turea fiant tæda lacerti.
 Flagret ut rutilans, N V P T A, cupressus.
 Quini digiti, sint quinque faces:
 Quibus ad Sponsum deducar amans.
 Utinam toto pectore jungar.
 Nihil amplexus diuidat istos.
 Nil se medium ponat utrique,
 Præter anhelam bene spirantis
 Animam nardi. fragret amomum
 Violaque comâ, tener appressa
 Halitus otis.

Cordium amanti

Totum, quidquid!

Denique Depositem meum.

Oci, cantat tale Cor, gaudens in pressura.

Dicens: quia dignum est, ut à Creatura

Diligatur Opifex talis mente purâ.

Ei cum existerit de se tanta cura.

I X.

In Anima

Meditatum Creationis beneficium, suavis-
simos amoris motus excitare.

A N I M A.

Nescio quid sentire iuuat!

Vnde est dulce palatum?

Mella cado quæ promittit apes,

Nulli cognita Floræ?

Spon-

Sponsus, jô, sonuisse mihi
 Læuâ visus ab æthrâ.
 Ille fauos roseisq̃ue liquens
 Sparsit nubibus aurum.
 Gratus, jô, cor prædo rapit,
 Delectâtq̃ue rapinâ.
 Ablatum festiuus Amor
 Læto versat in igni.
 Siste gradum. quo, Care, fugis
 Spes & cura puellæ?
 Siste, precor. quæ Sponsa prius,
 Iam vult serua vocari.
 En : tradit sua, seque, tibi.
 Fallor : debita reddit :
 Depositem Dotemq̃ue meam
 Credam tutius vlli?
 Lætitiæ, prô, quanta seges
 Nostri Cordis in aruo
 Semen pingne mi. Numen
 Gaudia non minuent pœnæ :
 Sed cum fœnore crescent.
 Magne Opifex, sum cuius Opus
 Rubrâ fictile terrâ :
 Te Figulum, quem Vasa tremunt,
 Supplex osculor Vrna.
 Parua quidem, tua parua tamen.
 O si messis odora
 Plena, palestiniq̃ue recens
 Impleretur oliui!
 Vt semper succensa flagret
 Clari lampas amoris.
 Illum non ego semper amem,
 Qui me primus amauit!

10.

*Sic Mens hoc Diluculum transit meditando
 Sed ad Primam transferens vocem exaltando,*

Tern-

14 PHILOMELÆ CANT. SIVE

*Tempus acceptabile piè ruminando :
In quo venit Dominus carne se velando
Tunc liquescit ANIMA tota per amorem,
Pauida considerans omnium Auctorem,
Vagientem Puerum, juxta nostrum morim :
Et curare veterem velle se languorem.*

X.

Philomela

Expendit Beneficium

INCARNATIONIS,

Priore minus & admirabilius.

A V C T O R.

E Sse, non prodest · bene ni det esse,
Qui dedit nasci. Potiore semper
Munus accepum melius fit usu.
Postquam digitos Adamus
Misit in Pomum; vetitoque denteis
Noxius morsu stupefecit error :
Nempe præstabat, jacuisse rubra
Semper in gleba genus & parentem.
Ni Deus primæ monumenta culpæ
Mallet humano soluisse vultu.
Filius magni, sine matre, Patris,
Filius castæ, sine patre, Matris,
Ut gradum lapsæ stabiliret Eux;
Prodiit clausa Puer è tenellæ
Virginis aluo.
Quæ, simul Phœbus face largiore
Imbuit campos, pepulitque noctem;
In sui nido meditatur horti;
Et canit totis PHILOMELÆ venis.
Hæc pauens secum.

ANI-

A N I M A.

Quid enim coëgit

Orbis auctorem fieri, quod auctor
 Fecit ! infantem video Tonantem !
 Ergo dignatur meus esse frater,
 Stirpis Inuentor ! variatur ordo,
 Lēxque Naturæ sine more versa.
 Huc ades fausto pede curiosum
 Vulgus, & rebus satiare miris.
 Tempus, Æternum ; spacióque circum-
 scripsit Immensum locus. Ecce maius
 Circulo punctum, pharetráque telum.
 Glareæ grano minor est Olympus.
 Cuncta qui fusis sepeliuit undis,
 Siccus inclamat Genitricis vber.
 Clausit angusti mare ripa ventris :
 Nec tamen toto tumuit profundo.
 Quà patet Cælum, manus vna stringit.
 Vagit, horrendo solitus fragore
 Imbrium fætas lacerare nubeis.
 Debilis Virtus tremit ante taurum.
 Liberos olim validóque ad ictum
 Fasciæ molles cohibent lacertos.
 Sulphur, in quinas jaculatus vrbeis
 Ignis, in fœno stipuláque friget.
 Mutus est, linguæ faber eloquentis ;
 Floridi, nudus, reparator Anni.
 Gaudium mœret : gemit ipse Risus.

II.

Plorans ergo clamat : ô fons Pietatis !
 Quis te pannus induit diræ paupertatis ?
 Tibi quis consuluit sic te dare gratis ?
 Nisi Zelus vehemens, ardor Charitatis.
 Dignè, Zelus vehemens est hic ardor dictus :
 Cuius est dominio Rex cælorum victus.
 Cuius sanctis vinculis captus, & constrictus,
 Pauperis Infantuli pannis est amictus.

PHILOMELÆ CANT. SIVE

XI.

Vis Amoris.

Deum ex solio in stabulum deiicientis.

A N I M A.

QUITE, MAXIME PARVULE,
Indutum lacerâ syndone viderit;
Singultabit, & ingemet.
Certè tu Pietas. Ah! nimis impare
Clausit crudus AMOR casâ,
Assuetum patriæ sedis jaspidem,
Et currus premere aureos.
Sit cæstu, gladióque, & jaculis Amor
Et luctamine fortior,
Eheu, quàm minimùm comis & aulicus!
Rus est: rus olet horridum.
Victrix Flamma tui, nec superabilis,
Quod nomen sibi vendicat?
Ardoris piceï, turicremæ facis,
An veri quoque fulminis?
Hoc æquale, reor, viribus. alterum
Quodcunque, est meritis minus:
Non admittet AMOR, laude superbiæ.
Cælo par aliquis datur,
An terris dæmitor? subiugat omnia.
Cursus Rector Olympici,
Tot palmis validi roboris inclytus,
Et manus dedit & pedes.
Infans, ecce, DEVS: more bidentium
Lino paupere stringitur.
Cum VERBUM fileat, quis poterit loqui?
Panno jam tegitur rudi,
Qui vestit crocea cyclade sidera.

12.

*O prædulcis Parvule, Puer sine pari.
Felix, cui datum est, te nunc amplexari.*

Tedes.

ANIMÆ CHRISTI. AFFECT. W

Pedes. manus lambere, flentem consolari.

Tuis in obsequijs jugiter morari.

Hec me! cur non licuit mihi demulcere,

Vagientem Parvulum, & cum flente flere.

Illos artus teneros sinu confovere:

Eiusque cunabulis semper assidere.

Puto, pius Parvulus hæc non abhorreret:

Amo more parvuli forsân arrideret.

Et flenti pauperculo, fletu condoleret:

Et peccanti facile veniâ faueret.

XII.

PHILOMELÆ CANTVS

AD BETHLEMIAS CUNAS

Sine

Anime gaudio liquefcentis in Puerum Iesum amor.

PARVULE Solis

Purior igni:

Pusio fudis

Clarior astris.

Christe rubenti

Pulcrior ostro.

PARVULE vernâ

Gratior aurâ:

Pusio miti

Dulcior vuâ.

Christe Britanno

Mollior agno.

Qui tua posset

Membra fouere,

Stringere palmas,

Ora tueri:

Binâque (vel si

Sit nimis, vnum)

Basia furtim,

Vixque labellis

Carpere tactis :

Ille beatus.

Heu ! neque nobis

Flere licebat,

Flente Puello !

PAUPERIS, eia,

Qui mihi fuluo

Carior auro,

Diuitis, eia,

Magna libido est,

Sternere lectum:

Molliter, eia.

Molliter, eia.

Comere somnum:

Dulciter, eia.

Dulciter, eia.

Fundere cantum :

Suauiter, eia.

Suauiter, eia.

Forſitan aquâ

Fronte ſerenus

Riferit infans :

Rideat, eia.

Méque Reorum

Protinus atro

Eximet albo.

Eximat, eia.

Decidet hærens

Spontè ſolutis

Culpa catenis.

Decidat, eia.

Decidat, eia.

Hoc mihi limo

Nictat ocello.

Nictet, & eia

Liberet, eia.

13.

*Felix, qui tunc temporis Matri ſingulari,
Potuiſſet precibus ita famulari:*

Vt

*Vt in die sineret semel osculari
 Suum dulcem Parvulum, eēque jocari.
 O quā libens balneum ei pręparassem.
 O quā libens humeris aquam apportassem.
 In hoc libens Virgini semper ministrassem:
 Pauperisque Parvuli pannulos laussem.*

XIII.

PHILOMELÆ

*Sine Animæ suspiria ad Bethle-
 mias Cunas.*

V Tinam, volente Fato,
 In ista secla natam
 Aliud tulisset avum:
 Quo VIRGO parturivit,
 Peperitque Virgo Natum,
 Matris suę parentem.
 Ego non procul stetissem
 A Parvuli grabato;
 Genitrice non vetante,
 Blandita Pusioni.
 Quoties in eius ora,
 Et in rosas genarum,
 Specie tamen modestā
 Timentis, inuolassem!
 Licuisset osculari
 Amabilem Puellum.
 Licuisset & jocari
 locante cum Puello.
 Vigili nuces dedissem,
 Quas educat Tarebunt.
 Nisi spontē dormissem
 Lactantis ad papillam;
 Poteram perita blæso
 Cunas mouere cantu:
 Et vtrumque tempus alto
 Inebriare somno.

20 **PHILOMELÆ CANT. SIVE**

Genitrice prouocante,
 Mox balneum parâssem :
 Sed & istud ex recenti
 Et puriore lymphâ.
 Minimum fluenta limo
 Turbata noluissem.
 Folio arboris vel vno
 Instrata respuissem.
 Vbi bellus ille noster
 Expergefactus Infans,
 Iterum diem bibisset :
 Tunc populâ reclusâ,
 Ego CANDIDVM lauissem :
 Lauisset ipse Nigram.
 Scelerum colore fœdam
 Lauisset ipse Mauram.

14.

*Sic affecta pia MENS fitit paupertatem,
 Sibi parsimoniam, vestis vilitatem.
 Labor ei vertitur in iucunditatem.
 Vilem esse Seculi dicit venustatem.*

X I V.

Anima

*Dei nati Amoribus responsura
 virile propositum.*

A N I M A.

VT ego fulvæ pondera gazæ
 Diues aggestis opibus reponam !
 At Numen eget. generosa fluant
 Vina lesboos mihi per canales !
 Gelidamque bibat Numinis altrix,
 Vnde lac factum genito ministret !
 Men' Oebalio pota veneno
 Ambiat vestis ! Deus, ecce, nudus.

Cedri-

Cedrinis trabibus laqueata premam
 Testa : te, IES V, specus hospitalis,
 Inter pecudes ! ego cygnis
 Incubem plumis ! Age SPONSA : mollem
 Nitidi lectum linque cubilis.
 Sponsus in caula jacet. ite nugæ,
 Quas pretiosas facit ambitio,
 Luxus absumit. Mihi vita porro
 Callosa placet. non ærumnas,
 Non catenatos metuo dolores;
 Hi mihi fuerint sola voluptas.
 Ipse vertetur Labor in quietem.
 Extra hoc stabulum quidquid video,
 Sordet. An calum rear esse nostro
 Pulcrius antro ? judicet æther
 Invidus, sed mî Puerum relinquat.

15.

*Ergo sic Infant in Christi retexendo,
 Hora Prima canticum strenuè canendo,
 Transitum ad Tertiam facit, recotendo,
 Quantum Christus passus est, Homines docendo,
 Tunc cum fletu recitat illius labores,
 Sitim, famem, frigora, æstus & sudores,
 Qua dignanter periulit propter Peccatores:
 Dum illorum voluit innouare moreis.
 Mox amoris flatibus tota concremata:
 Oci, oci clamat Aus hac beata.
 Mundo mori cupiens ; cuius via lata:
 Cui fatet Seculum. Sic est delicata.*

XV.

CHRISTI
 POST TRIGESIMVM AETATIS ANNUM
 LABORES.

Philomela meditantis materia.

AUCTOR.

DVlcis cum tenero Sole Puertia
 Creuerat in radios viriles,

22 PHILOMELÆ CANT. SIVE

Maturúmque diem. qualis ab aureo
 Purpurei fluit ore Maij.
 Vernæ ter decies deciderant rosæ:
 Spina tamen tibi, C H R I S T E, mansit
 Cenforum rigido tristis aculeo.
 Quo Solymæ populos docentem
 Sadoci furor, & frons Pharisaica,
 Inuidiâ subeunte, fixit.
 Non centum ora loqui, ferrea non tuos
 Dicere vox poterit labores,
 Num tardauit hyems? num sitis aut fames,
 Nôxque sacris vigilata curis?
 Seu ventus pluuió flaret in æthere,
 Bella ciens animosus Auster.
 Æstas seu rapidis solibus vreret:
 Pauperibus comitatus ibas,
 Per nimbos glaciémque; vt malè / erditos
 Erueres, reperire solers.
 Ultra non gemitum, non querulos pia
 LVSCINIAE tenet ira planctus.

A N I M A.

Heu, tanti fueras Isacium genus
 Et soboles scelerata Iudæ!
 Desertis gregibus, debuit vnica,
 Sic, & Ovis scabiosa quæri!
 Hoc sumptu celeris prodigus aleæ
 Filius in patriam reduci!
 Torrebat nimius te, miserabilis
 SPONSE, calor. an amare nullis
 Concessum & sapere est, ne superis quidem!
 O igitur fatuæ atque amantis
 Nomen jam placeat dulcius & mihi.
 Ludibrium pretiosus Auctor
 Detraxit titulo. Numinis hoc opus,
 Stulta, Deo præeunte, dicar.
 Posthac MVNDE vale: florida, sed via
 Ad properam spaciósa mortem.

Quas

Quas jactes citharas, delicias, opes :
Quando etiam tua tua fatent !

16.

Clamas ergo Domine, dulcis prædicator,
Exulum refugium, pauperum amator.
Qui es pœnitentium pius consolator :
Post te debent currere Iustus & Peccator.
Iusti quippe regula, vitæ es doctrina :
Peccatorum speculum, mira disciplina.
Fessis & debilibus efficax resina :
Ægrus & languentibus potens medicina.

XVI.

*Beneficiorum Christi in popu-
lum sparsio.*

ANIMA.

CHRISTE, sexcentas, vt amere, causas,
Et doteis, stimulosque solus explēs.
Testor æterni faculas Amoris.
Te præter, nihil est amore dignum.
Melleus sacro fuit ore riuus,
Facundum quoties resoluis vber.
Obuius cunctis, facilisque adiri,
De quouis bene transiens mereris.
Exules tutam reuocas in urbem.
Largiris patrias opes egenis.
Quosque damnarunt mala mens & error,
Mulces criminis ex pudore tristes.
Huic tuæ pandis documenta vitæ,
Et legem propria manu resignas.
Illius præfers pedibus lucernam.
Vt possint maculas lauare vultus,
Purius vitro speculum cornescas.
Fessis, ac rabido calore tostis,
Fixus ex alta Cruce spargis umbram.
Qualem vel platanus comante ramo,

B 3

Robur

PHILOMELÆ CANT. SIVE

Robur æstiuī populata solis;
 Vel malus riguis amica cliuīs,
 Frondium flexu numerosa fundit,
 Quæ solatia debili propinas!
 Omnium præfens medicina, fædam
 Pellis corpore febrium cohortem.
 Te procul morbos abigente, claudi
 Certant hinnuleis ferociore.
 Irrigat cæcos noua lux: diemque,
 Insuetum iuuat hos videre munus:
 Munus & dantem. referatur auris.
 Lingux vincula decidunt solutæ.
 Mutus auditur. potuitque forsan
 (Ingrati scelus!) hunc calumniari,
 Cuius attactu didicit loquelam:
 Et colludere proditoris ori,

17.

*Primus in hoc Seculo Charitatis Scholam
 Instaurasti, quarere docens Dei solam
 Gloriam: deponere grauem Mundi molam.
 Et sic posse perditam redhibere stolam.
 Sed hanc stolam temere Mundus irridebat,
 Spernens & annihilans, quidquid promittebat.
 Tua verò Bonitas vices non reddebat:
 Imò pœnitentibus totum ignoscebat.
 Quippe cui proprium erat misereri;
 Diligi desiderans magis, quàm timeri.
 Sed verba, non verbera, præferens, austerè
 Træceptoris voluit more reuereri.
 Hoc in adulterio nouit deprehensa:
 Quàm sit tua pietas scilicet immensa.
 Magdalena sensit hoc; cum ei offensa
 Est dimissa: multiplex gratia impensa.
 Et quid multa dicerem? quot sunt consecrati
 Eius magisterium: à suis abluti
 Vitijs sunt, moribus optimis imbuti,
 Et ab hostis inuidi fraude facti tuti.*

Felix

*Felix, cui licuit sub hoc Præceptore,
 Conuersari iugiter: & ab eius ore
 Mel caeleste sugere: cuius præ dulcore
 Amarescunt cætera: plena sunt fatore.*

X V I I.

OPTIMI MAGISTRI

CHRISTI IESV.

SCHOLA ET DOCTRINA.

A N I M A.

TAndem pulsas animi tenebris,
 Micuit veræ copia lucis.

Non ex alto vertice montis

Nebulaque globo, geminæ scriptos

Lapides Tabulæ, sublimè tonans

Trepidum nubes jacet in populum.

Sed in aprico colle Sionis

Data lex nobis. non à Seruo,

Seruare docens. Quin ipse palàm

Libertatis DEVS assertor,

Placido vultu spectandus adest.

Quidquid mandat, spirat amorem,

Stimulat votis, instat flagris,

Ducit precibus, terrore trahit:

MORTALIS, AMA: MORTALIS, AMA:

Toties, toties inculcat, AMA.

Supplice ritu cole Supremum,

Qui me genuit, qui te fecit.

Cur indigno vigilas operi

Affuete rotas, heu, seruilis

Versare molæ? ne te scelerum

Pondere curuus patiare premi.

Exue tristis iuga mancipij,

Et præfectæ frustra lacernæ.

Indue primam purgande stolam:

Qualem nitido candida texit

Stamine Virtus.

Quanquam hæc vitæ præcepta dabas :
 Tamen indocilis spreuit tantum
 Fronte rebelli Turba Magistrum.
 At tu ferulam, CHRISTE, minacem
 Pius intentas, parcente manu.
 Si qui culpâ rubuere suâ;
 Impune rubent. neque vindictam
 Sentit meritum tormenta nefas.

Testis MULIER, turpiter ausa
 Iura mariti violare tori :
 A te miras scribente notas,
 Postquam ex humili pulvere terræ
 Caput ereкти, libera dicta.
 Testis notæ MAGDALIS oræ;
 In te liquido notior æstu,
 Et fragrantis pyxide nardi.
 Fama per Urbem diffusa, nihil
 Obfuit illi. simulac pedibus
 Astrata tuis, pudibunda, silens,
 Veniam mutâ voce poposcit.
 Sed tu interior miseram (quis enim
 Alius?) scitè flere docebas :
 Madidâsque comis tergere plantas.
 Femina clarum specimen magni
 Dedit ingenij. quia vix poterat
 Desperatis fidere rebus :
 Ut ne totâ caderet Causâ,
 Corpus Domini Iudicis vnxit.

Vngite plures. pulcrum facinus
 Iterare licet. ridet ad ista
 Munera Prætor, gaudetque capi.
 Felix nimum : cuius ab imis
 Eruta fibris crimina, veteri
 Cessere loco : niueos contrâ
 Animo moreis fixit Honestum.
 Hunc nemo vetet prope spectari,
 Et ab infusi Numinis ore
 Iugè fluenteis haurire fauos.

Tali solus sapiet I E S V S.
Cætera fel, & colocynthis, erunt.

18.

*Hæc, & multa talia, dum MENS meditatur:
Ad reddendas gratias tono preparatur.
Ad laudandum Dominum magis inflammatur.
Sicque HORÆ TERTIÆ cantus terminatur.*

*Oci, oci, Anima clamat in hoc Statu:
Crebrò fundens lacrymas sub hoc incolatu.
Laudans & glorificans magno cum conatu
Christum, qui tot pertulit suo pro reatu.*

*In hac hora Anima ebria videtur.
Sed circa MERIDIEM calor cum augetur:
Ut amoris stimulis magis perforetur;
Mox ab illa PASSIO CHRISTI recensetur.*

XVIII.

PHILOMELÆ LVCTA,

Siue

MERIDIES

*Anima Christiana, Christi patientis
mysterijs intentæ.*

AUCTOR.

Vitæ nulla tuæ pars, ô amabilis
I E S V, vacat miraculo.

Quod secum recinit MENS pia millies,
Intenta semper Carmini.

Seu, lux puniceâ cum dubitabilis
Adhuc in vnda fluctuat:

Seu, cum flammis prouehitur rotis
Quadriga Solis altior:

Nunquam populeâ cessat in arbore
Arguta Vox Aëdonis.

In terram sed enim quum minimas polo
Vmbas jacet Meridies;

B 5

Quo

Quo Sponsum meminit tempore pendulum
Indormiſſe ſtipiti.

Væ, quantos gemitus ſollicitum ciet
Findente cor ſuſpirio!

Tunc nescit, quid agat. Ceu quatiat manu
Thyrſum, vagatur ebria.

Singultus cadit in verba trementia,
Intérque rupta ſæpiùs.

A N I M A.

Dilectúmne Meum ! num potuit capi !
Cur non in enſeis irruo ?

Damnatur nocuis cum nebulonibus.
Prô, qua corona cingitur ?

At non fida ſatis, cedit milites.
Mors non Amore fortior.

Verè, S P O N S V S hic eſt SANGVINIS. en torum
Lentefce lignum funebre,

A V C T O R.

Has voceis vlulans, hoc Epicedium
Luſtante trudit ſpiritu.

Hiſcens interea ſuccutitur ſolum,
Doloris augmentum noui:

Iámque & ſaxa gemunt, petrâque rumpitur
Sciſſis deorſum cautibus.

In ferruginea Sol tunica rubet,
Multùm priori decolor.

Squallent, ceu magicis territa cantibus
Truncata Lunæ cornua.

Maneis, vt cumulent monſtra metus, ſuos
Commota Tellus egerit.

Migrauitne Dies, nec reditum parat !
Cuius pudore tangitur ?

Quò Natura ruis ? quis tua deſtruit
Turbo repente fœdera ?

Mundus ſtare negat, quo cecidit loco
Labantis Auctor mortuus.

19.

Plorans ergo respicit AGNVM delicatum.

Agnum sine macula, spinis coronatum:

Liuidum verberibus, clavis perforatum:

Per tot loca lateris fissa cruentatum.

Tunc exclamat pia Mens Oci cum lamentis,

Oci, oci miseram! quia mea Mentis

Turbat statum pallidus vultus morientis:

Et loquentes oculi in Cruce pendentis.

X I X.

PHILOMELÆ LVCTVS.

*Sine Anima**Dilectum suum in Cruce moribundum.**dum deplorantis Agon.*

C H O R V S.

PRODITE cauis orbibus undæ:

Fluat ex toto lacryma vultu.

Etiam ferrum, Sipyloque rigens

In corde filex, liquefacta fluant.

Horrenda meum subit aspectum

Facies, nunquam sic visa prius!

Tristis, nimium tristis imago.

En: virginei velleris Agnus,

Animam mitem laniatus agit.

Ille, ille expers omnis maculæ,

Maculis fados eluit hircos.

In sceleratos sceleris purus

Incidit hosteis. Aspice sertum.

Perfossa rubent tempora spinis,

Deus impacto verbere liuet:

Clauisque manus, clauisque pedes,

Ad funestum conducta nefas,

Fodit Latij militis ira.

Me me miseram! cur parco genis,

Crinibus, ori? glaciène rigent

Desolatæ lumina frontis ?
 Tandem tepidi currite riui,
 Vernasque niues addite vestris.
 Super Hebræos spatietur agros
 Animæ tristi debitus humor.
 Turbida fletu lamenta sonent.
 Heu ! cui tantum de te licuit,
 Generis nostri dulcis Amator !
 Dirus quod non potuisset Arabs,
 Non vellet equo Sarmata pastus :
 Potuit, voluit peior utroque
 Eadem Gens, quæ tibi dilecta,
 Inimica tibi.

En : ut medius pendet ab alto.
 Mens obtutu stupefacta labat.
 Non sustineo cernere flexæ
 Ceruicis onus. lacero prona
 Crine recumbit. color extinctus,
 Decor occisus. purpura cessit :
 Próque rosarum floribus, alben
 In marmoreo violæ vultu.
 Lux oculorum, fracti soles,
 Lugubre natant. imminet illis
 Suus occasus. Mihi verò, mihi
 Imminet idem, nóxque profunda.
 Meus ille, meus moritur SPONSUS.
 Moritur, per quem viuimus omnes.
 Iterum atque iterum lamenta sonent.

20.

*Siccine decuerat, inquit, te benignum
 AGNUM, mortis exitum pati tam indignum ?
 Sed sic disposueras vincere Malignum :
 Et hoc totum factum est ob Amoris signum.*

*Hæc amoris signa sunt : & postrema primis
 Copulans associat, summa figens imis :
 Monstrans, ut sic moriens, animales nimis :
 Dum te totum funderes tot apertis rimis.*

*Tu amicus novus es, tu es novum mustum.
Sic te vocat Sapiens, & est satus justum.
Totus enim Filius reddens dulcem gustum,
Fundens carnis dolium, licet vas venustum.*

X X.

*Amor JESU CHRISTI in
Cruce immolati.*

ANIM A.

AT non sic decuit mori
Agnum, fiderei gregis
Campos per Solymos ducem.
O crudelis Amor! tuo
Instinctu voluit capi,
Ac perferre necem, tuo
Tinxit imperio trucidis
Cultros Invidiæ cruor.
Aram cum Crucis arduæ
Insons imbuit Hostia.
DILEXIT NIMIS. hoc reus
Solo nomine cæditur.

Quàm miris AMOR omnia
Astringens socias modis!
Summis ima, bonis malos,
Sonteis innocuis, feros
Mansuetis, nigra candidis.
Cum iusto ferit impius,
Agnus quæ moriens suo
Sankit fœdera sanguine.

Quis diffidere jam velit?
Firmæ pacis ab intimo
Testes pectore profluunt.
Tralucetibus vndique
Rimæ visceribus patent.
Claufo fit latici via.
Nullo nobilius botri

B 7

Vinum

Vinum traditur vbere.

O I E S V M bibe inusteum,

Mens quæcunque sitis, bibe.

Rumpit Carnis eburneum

Felix copia dolium.

21.

Tantæ signis Pœnitens monitus jam credat:

Quod præcordialiter CHRISTVS ei se dat.

Ista signa recolam, ne me Satan ledat.

Nam peccati rabiem nihil ita sedat.

Ista signa recolens, Oci, Oci clamo.

Dulcis IESV, querulor, quod te minus amo.

Stringi tamen cupio Disciplina chamo:

Sicut pro me captus es Charitatis hamo.

Quantum hamum Charitas tibi præsentavit!

Mori cum pro homine te sollicitavit.

Sed & esca placida hamum occupavit:

Cum lucrari animas te per hoc monstravit.

Te quidem aculeus hami non latebat:

Sed illius punctio te non deterrebat.

Imo hunc impetere tibi complacebat.

Quia desiderium esca attrahebat.

X X I.

Amoris Divini signa

ET

Piscantis ingenium.

A N I M A.

ET dubitamus adhuc timidi tot credere signis!

Non plura Moses edidit,

Cui fletit vnda maris.

Nudatis disciussa patent præcordia costis:

Arcana Sol introspicit.

Et dubitamus adhuc!

Non ego sic, volitans diuinum amplectar asylum:

Ne præda sæuo vulturi

Dilaceranda cadam.

Oti

Oti blanda quies, dulcedo nobilis oti,

Recepta Cordis angulo

Mens PHILOMELA canit.

O site, IESU, magis & magis: ah, quid amarem!

Quamuis periculosa res

Iam sit, amare nimis.

Vt taceam infidias. Tu certè captus es hamo.

Piscator hunc tetenderat

Ingeniosus Amor:

Me tacitis captam præfigens fraudibus escam.

Mordere, mors certissima,

Ipsaque pestis erat.

Illecebras posuere Animæ tibi, CHRISTE, guloso.

Qui mitis Agnus ambulas:

Quando natus, lupus es.

Sed nec inescatum te mors appensa latebat;

Interritum nec lubrici

Detinuere doli.

Haufisti secreta sciens ac vincula liber.

Tanto placebat letifer

Hamus amore mei.

22.

Ergo pro me miserâ, quam tu dilexisti,

Mortis in aculeum sciens impegisti:

Cùm te Patri victimam sanctam obtulisti:

Et in tuo sanguine sordidam lauisti.

Quis miretur igitur, pro te si suspiro:

Iuncta sine meritis tam zelanti viro.

Nam affectum alit is meum modo miro:

Pro me vitam finiens exitu tam diro.

Verè, jam non debeo tantùm suspirare:

Imò juxta verbum Iob crines lacerare,

In caverna lateris nidulum parare:

Et extremum spiritum illic exhalare.

*Anima**Ante Dilecti sui in Cruce mortui funus Lamentatio:*

CHORVS.

ERgo nocuit tibi dirus AMOR:
 Nimiùm blandus, nimiùmque ferox
 In tua, IESV, fata tyrannus!
 Ego vilis, inops, rea furtorum
 Dignaque laqueo. Tu deprensæ
 Aliena volens delicta luis.
 Ego mortalis: sed tu moreris,
 Toto Leti pondere pressus.
 Cadis irato victima Patri,
 Potiùs, potiùs mihi parfuro;
 Quàm quem Sapiens vterus Mentis
 Genuit similem, genuitque parem.
 Huius thermis ego sanguineis,
 Indigna, fui digna lauari:
 Sum lota tamen!

Te te vigili suspiro face:
 Vacuum noctu dum lustror torum.
 In te gemitus non inuentum
 Lacrymæque calent. ah! debueram
 CRVCIS in duro quærere lecto.
 Hic NOSTER eras: oblite tui,
 Memor vsque mei. Refer ô saltem
 Ingrata vices. sed serò nimis:
 Iaculor mœsto pectore vota,
 Non ignotos aditura viros
 Mea meta, DEVS: cui meta fui
 Dulce vibranti vulnus amoris:
 Qui præualida tamen ipse jacet
 Modò confixus cuspide mortis.

Vtinam tecum, SPONSE, perempta,
 Et Romulidum grauiore manu,

Dum

Dum tu nullâ, cæsa fuisset!
 Eheu! quorsum desiderij
 Plangor inanis? cessante manus
 Incompositos vellere crineis?
 Sulca meritas miseranda genas.
 Irrue scopulis, conscende rogam,
 Mergere rapidis malesana fretis.
 Nisi DILECTI tumulto malis
 Mortua jungi.

Adsto viui funeris instar,
 Verum nimis, ah, ante cadauer:
 Vbi thesaurus, mea vita, latet.
 Video rigidis sentibus horrens,
 Dignum ferto meliore, caput,
 Video plagas quinque rubenteis.
 Hiat in medio vulnus apertum.
 Fluit inde cruor permixtus aquâ.
 Quamuis totis viribus actam,
 Tamen erumpens, non sine sonitu,
 Calidi largus sanguinis imber
 Reppulit hastam.
 Video, video lateris nidum:
 In quo recubans moriar, moriar.

23.

*Planè, nisi moriar, tecum non quiescam:
 Oci, oci clamitans, nunquam conticescam.
 Ab hoc desiderio verè non tepefcam:
 Quantumcunque Seculo propter hoc vilefcam.
 Tunc, ut demens clamitat; veniant lanista,
 Qui affigant miseram CRUCI tuæ, CHRISTE.
 Erit enim exitus mihi dulcis iste:
 Si amplectar moriens proprijs vlnis te.*

*Anima***CHRISTO commoritura Decretum.****A N I M A.**

A Dhuc superstes dego : nec possum mori !

Hoc quæ profana vis vetat ?

At non quiescam, donec, obtentâ nece,

Meo quiescam in pulvere,

Insana credar, atque vilescam, licet,

Et totus Orbis rideat ;

Cupio molestas lucis inuisæ mihi

Ferro moras abrumperè,

Lux cessit, occumbente **CHRISTO** publica ;

Privata, non est dignior.

Moriamur. Umbris & sepulcris audiar

Locum daturis funeri.

Vbi sunt secures, torua lictorum cohors ?

Morantur arma stringere !

Veniant in vnum mille tortores caput :

Corpûsque configant Cruci.

Amplectar vlnis memet amplexum prius,

Quid posset esse dulcius ?

24.

Verè sic, non aliter, rabies doloris,

Qua Cor meum singulis terebratur horis,

Deliniri poterit : nisi tu dulcoris.

Fons abundans, medicus mei sis doloris,

Planè dulcis medicus es, qui nunquam pungis ;

Sed à corde vitum leniter emangis.

Nam quos tibi firmiter per amorem jungis ;

Tuis charismatibus eos semper ungis.

Heu ! quàm damnabiliter Mundus est cacatus :

Qui cùm sit ab hostibus dirè vulneratus,

Hunc declinat Medicum, cùm adsit paratus,

Languido aperiens suum dulce latus.

*Anima grata**In CHRISTVM Medicum amor:**Propter Homines ingratos dolor.*

C H O R V S.

QVis mei sedet rabiem doloris?
 Ille peruasit penitus medullas.
 Ille ceu pecten, vel acuta dentis
 Serra discindit, terebratque pectus.
 Turbido cur se dolor iste motu
 Vertit in flammæ volucres camini!
 Namque grassatur: velut in veprete
 Ignis incensus, corylisque circum
 Pastus, ardenteis rotat ire sulcos.
 Quod magis miror, lacrymis fouetur;
 Crescit affusis. alit vnda bustum.

Estne spes agro super vlla cordi?

S P O N S E, tu **F O N S** es. scatebra salutis
 Irriga venas: & hiantis æstum
 Vulneris, sparsâ moderare lymphâ.
S P O N S E: tu famâ celebrem **G A L E N V M**
 Vincis, & quosuis titulos medentum,
 Cæteri falsâ specie, dolores
 Corporis, pellunt alio dolore.
 Lenè tu tractas, animique morbum
 Lenè demulces; sed abire cogis.
 Vina suffusam domitura tabem,
 Téque permisces oleo recenti:
 Durus in solam **S A M A R I T A** Mortem.

Heu! tamen nullo pretiosus ostro,
 Publicas Regum graderis per aulas.
 Pauperis plerumque comes cateruæ,
 Vilis, ignotus, vagus exul erras.
 Incolæ Mundi, tenebris & atra
 Nocte merguntur. nihil æstimaris.
 Cariùs vendit leue sulphuratum

Verpus, & bulbos, & adefa pruna.
 In foro pluris fit agyrta Maurus!
 Siquis Orcini faniem cerebri,
 Aut strigum plumas, Magicisque laudat
 Ore inendaci vitra plena fumi.
 Balsamum cæli, proprias Beatæ
 Insulæ merceis, radios honestæ
 Lucis ac vireis homo talpa spernit.
 Plaga non terret decumana cæcum:
 Sæpe delectat cupidum perire.
 Utque festinet petulans sub umbras,
 Hostis in ferrum ruit, & cruento
 Saucius telo, sua Fata quærit,
 Ac fugit vitam. licet ipse promptam
 Offeras artem, laterisque nudi
 Hos in effusum medicamen vsus:
 Respuit purum sceleratus haustum,
 Et malo parcens, metuit valere.
 Nulla sic vrget miseros veneni
 Vis: ut insanum cruciat volentem
 Blanda voluptas.
 Morbus hic, nullis, Amor & libido,
 Tollitur herbis.

25.

*Heu cur beneficia CHRISTI PASSIONIS,
 Penes te memoriter Homo non reponis?
 Per hanc enim rupti sunt laquei prædonis:
 Per hanc CHRISTVS maximus te ditavit bonis.*
*Suo quippe corpore languidum te pavit:
 Quem in suo sanguine gratis balneavit.
 Demum suum dulce Cor tibi denudavit:
 Ut sic innotesceret, quantum te amavit.*
*O quàm dulce balneum, esca quàm suavis!
 Qua sumentis dignè fit Paradisi clavis.
 Est ei, quem reficis, nullus labor gravis.
 Licet sis fastidio cordibus ignavis.*

*Cor ignauum siquidem minimè perpendit:
Ad quid CHRISTVS optimum suum Cor ostendit,
Super alas positum Crucis: nec attendit,
Quod reclinatorij vices hoc prætendit.*

X X V.

P A S S I O

DOMINI NOSTRI IESV
CHRISTI

IN CHOROS PARTITA.

*De ingratitude Mortalium Diuini Amo-
ris mysteria non considerantium,*

C H O R V S I.

Nondum ingrati pigra Terrigenæ
Otia relinquunt. nondum ex oculis
Squamæ nebulis cecidere pares.
Resides animos sopor altus habet:
Et adhuc tristis caligo grauat.
Nam quis acerbæ prælia mortis,
Fortiter ipsi certata DEO,
Secum memori mente reuoluit?
Quotus in CHRISTI rapitur laudeis,
Orisque tubam & pectoris efflat?
Quotus infernæ portenta Domûs
Capta trahenti, Pæana canit?
Ille nocenteis victor Auerni
Rupit laqueos, & dispositas
A Tartareo prædone plagas.
Ille sepulcro liber, in auras
Debellato prodiit hoste,
Cinctus spolijs: sparsitque sui
Larga per Orbem dona triumphi.

Sed & ante necem, nonne vocatos
Epulo grandi pauit amicos!
Ipsemet in quo structor & hospes
Dignatur edi; similisque suo

Con-

40 PHILOMELÆ CANT. SIVE

Conuiuanti ponitur esca:
 Quamquam haud ideo refugos Titan
 Auertit equos: visâque pauens
 Dape non solita, jubar attonitum
 Parat Eoo mergere ponto.
 Hunc nempe cibum, non crudelis
 Imperus iræ; sed suavit Amor,
 Inuenit Amor: sed coxit Amor,
 Vt cœnet Amor.

Illius idem stimulis actus,
 Tibi, Mortalis, Matris ab vtero
 In natiua labe jacenti,
 Quale lauacrum sanguine mistâ
 Calefecit aquâ! nudat lateris
 Penetrâle sacrum, sparsosque fauis
 Pectore toto proflât amores.
 Quisquâmpne pari stantia sumptu
 Balnea vidit? nectar in vlllo
 Gula symposio dulcius hausit!
 Properent omnes, quibus arrigitur
 Pretiosa sitis, pretiosa fames,
 Si digna tamen, dabitur mensis
 Grata remotis visere Tempe.
 Nemus Elysiûm pandet amœni
 Septa recessus. Tu modò mappæ
 Epulans stratæ succute quadram.
 Supposita latet gemmea Clauis.
 Hac, Cœlicolûm sorte, licebit
 Aperire seram nobilis Horti.
 Vbi diuino turgida musto
 Noua Dilecti vinca fragrat.
 Totus ab vnâ fluit A V T V M N V S
 Mellifer vuâ. cui gutta sapit,
 Bibit immensum sobrius æquor.
 Lux continuò jucunda subit,
 Redeunt vires: tædia cessant.
 Verno sanguis flore coruscat.
 Venæ flamma saliente micant.

Infidus, iners, sceleratus Homo,
 Tamen hæc pedibus munera calcât;
 Velut infano percitus œstro,
 Aut Lethæo gurgite potus.
 Heu, virgineis fæda racemis
 Labrusca Cypri; dulcique mero
 Putris stagni præfertur aqua!
 Talem populi Regûmque capax
 Vrceus haurit. neque sentinam
 Libare sat est. Stygias pleno
 Concita vento nauigat vndas
 Furiosa fitis.

Quoquò ruimus, Mortale genus!
 Si cui nondum cornea fibra est:
 Neque damnofo plena veterno
 Tempora torpent: age, quæ temerè
 Spernunt alij: dispice, quo sint
 Parta labore.

Hominis causâ, tormenta DEVS
 Tulit, humano grauiora metu.
 Leuiora, Dei contemptor Homo,
 Causâque sui, ferre recusat.

CHORVS II.

*Cum armis & instrumentis Domini-
 ce Passionis.*

*Quæ S. Bonauentura, toto hoc Opusculo, sparsim Philome-
 la sua ingerit: Auctor, hoc loco, in unius collectæ faciem
 Scenæ, utpote Lectoris affectibus ciendis magis idonea,
 proponenda putauit.*

XXX. ARGENTEI.

HOC ARGENTO vanijt ille,
 Cuius primo Caput ex auro,
 Nullam poscens fronde coronam,
 Ipsum semet tale coronat.
 Paucis nummis merx tanta fletit!

FACES,

42 PHILOMELÆ CANT. SIVE

FACES, LATERNÆ.

Claris FACIBVS Iudæa cohors
Dum vult tenebras pellere noctis;
Tenebras mentis duplices spissis
Nubibus auxit.

OSCVLVM IVDÆ.

Duo concurrunt, aspice, vultus
Se se MORS & VITA salutant.
Atra Diei Nox dicit, *Aue.*

GLADIVS PETRI.

GLADII dominum fugisse scio,
Postquam Malcho mœluit aurem.
Poterat vili parcere seruo,
Sic parsurus fortè Magistro:
Nam dum trunco reddit capiti,
Decus abscissum; Medicus capitar.
Nocet ingratis prodesse, nocet.

VINCULA.

Torti FVNES, nexa CATENA,
Liberatis vinxere Ducem;
Vt perpetui pedicis leti
Homicida nocens liber abiret.

CHIROTHECA FERREA.

Vultus hilari luce decori
CATAPHRACTA genas PALMA cecidit.
Rectius omneis, impure, tua
Facies plagas, leno, tulisset.

COLVMNA, VIRGÆ,

FLAGELLA.

Stupeant cæli fulcra, COLVMNAE;
Vester ad istam loris Opifex
Cæsus, & vlmis, tremuit molem:
Duplicique rubens, Sanguinis inde,
Inde pudoris vulnere, nudus
Tulit innumeros crepitu densæ

Grandinis ictus. secue
 Niueum corpus : don
 Cruor effusus nimium
 Tinxerat ostro.

VESTIS ALBA ET COCCINEA.

FAtui probrum, CARBVS ALBA;
 Risus lixæ, PURPURA MENDAX:

Domini vestes, mystica signa,
 Saluete mei. Tibi cedit ebur
 Sectum elephanto canente recens.

Tibi ceruicem minio postam
 Rosa submittit. non sentitus
 Color albus erat. deperit infontem.

At non decuit attrito
 Murice pannus is clarum
 De lessæ stirpem.

At non decuit da Regem,
 Nec tam se guine piscis,
 Quàm tinea Lana ferentis.

At non decuit Purpura Tyrij
 Ficta coloris : qui Sidonem,
 Totamque Tyrum, non ficta loquens,
 Veniæ facilis, tibi Bethsaïda,
 Motâ Iudex prætulit urnâ.

CORONA SPINEA.

Hoc, quale vides, pressit Regem
 DIADEMA Tuum. fulget acutus

Vtrinque lapis. ferus in medijs
 Sentibus istas reperit gemmas
 Lictor, & alto vulnere fixit.

En : vt radiant, rhamnus jaspis,
 Paliurus onyx, spina smaragdus !
 Tantò posthac veriùs omneis,
 Homo, diuitias, regnâque Mundi
 Opulenta, potes dicere *Spinas*.

HOc maioris Salomone

SCEPTRVM, an, sceptri ^Vis imago!

Catulus Iudæ, Populus nequam.

Cessa: nihil hoc agis inuento.

Quod te puduit dicere verum,

Loqueris facto, facis ignarus.

CH R I S T V M, Regem vesane negas:

Tamen agnoscis, signoque tuum,

Licet indignans esse fateris.

Fragilis Regni fragile est Sceptrum,

Quale palustris præbet arundo.

Dic, te stabili sedisse Throno:

Quem captiuam mox post Solymam,

Fregit Latia Roma securi.

GALLVS GALLINA CEVS.

GALLVS cecinit. PETRE, negasti.

Hinc ex oculis flumina manant,

Gemitusque truces cordis amari.

Multi exemplo periere tuo:

Multis lacrymas concede tuas.

Pauci exemplo sapere tuo:

Nullis flendi tanta libido est.

POLLVRVM PILATE

NEmpe lauisti, PILATE, manus!

Desine turpem purgare metum.

Animum nitidâ maculas lymphâ.

Non te Tyberis, qui Cæsareo

Nomine tumidus, pauidum cæco

Terruit æstu: non Oceanus

Immanè patens eluet vnquam,

Super affuso gurgite toto.

Dirè lepidus Præses, eundem

Absoluis aquâ, sanguine damnas,

Ad vota reum. Cætera vano,

Hoc te solùm es Iudice iusto,

Verus.

Verus testis, prætor iniquus.
 Ergo nocuis traditur insons!
 Nullius erat melior Causa:
 Nullaque peius decisa fuit!

VELVM VERONICÆ.

O Ccurrentis Domini faciem,
 Iam letali tabe madentem,
 Hoc extersit femina PEPLO;
 Alio lacrymas tersura suas.
 Stirps, Adamidæ, generosa, DEVM
 Vestrâ pictum spectate manu.
 Talem sudor puluere mistus
 Dedit effigiem. Territa Mater
 Ex qua Natum tam bene potuit
 Nescire suum, quàm scire suum.
 Ah, quæ species, quis vultus erat!
 Cùm seruilis graue supplicij
 Extra portam gestaret onus:
 Simul oppressis poneret humeris,
 Gestandus eo. Per tot eunti
 Dura viarum, datur ista quies!

IMAGO CHRISTI
SVB CRUCE.

T Rabe sub querna, calcibus icti
 Cecidere solo; quos præ Pario
 Marmore quondam laudare PEDES
 Sponsa solebas. impulsa quibus,
 Velut à vento, Terra mouetur:
 Et concussus nutat Olympus.

CLAVI.

CLAVI fixas tenuere Manus;
 Sidera doctas errabunda
 Instar volucris versare pilæ.

A Vctor vitæ, titulum mortis
 Fert, ecce, suæ. Si, quia Rex est
 Iudæorum, moritur quisquam;
 Ante tribunal Gentis Hebrææ,
 Etiam vitio dabitur, nasci.
 Tam debuerant ergo sepulcrum
 Ipsæ Infantis fieri cunæ.
 Furor Herodis, qui Nasareum
 Voluit Puerum tollere ferro;
 Non exæquat, Pharisæe, tuum.
 Iustius huius fuit, & mediâ
 Vix parte, nefas. tu quippe virum
 Illâ perimis perfide causâ:
 Propter quam non viuere tantum,
 Sed & in solio viuere dignus,
 Et morte tua seruandus erat.
 Quæ te, quæ te lustrabit aqua,
 Flamma piabit, sacrificia sacrum
 Supra saxum mactanda cohors?
 Vah, Pontifices! quos culpa iuuat
 Non nisi summâ rabie nullam
 Habitura parem, discorsque sibi.
 Ex quo primus nocuit latro:
 Magis hac vnâ cæde nocentes,
 Quàm sint omnes cæde nocentes

A L E A.

Saltem Iudæus Homo disce, Deum
 Esse in pretio. prostat avaris.
 Cupidus lueri, non audito
 More Satelles, spirantis adhuc
 Quanquam tenuis rapit exuias.
 Supra TVNICAM: sed quid tanta
 Opus est inter damna referre
 Etiam vesteis? quando infantis

Super

Super & vitam, ludente manu
ALEA IACTA EST.

SPONGIA.

Vnde Ifaciæ tigridis animus
Subito mitis ! moribunda, viden,
Aliquis sicci proluit ora !
Fallor ? an vnam præbet, agrestem ?
Heu triste nefas ! præbet acetum.
Viridem quisquis porgere cannam
Ausus es : vtinam fias potûs
Pincerna tui, totûmque bibas.
Sitiens, meritò respuit haustum.
Non, quòd amarus : sed, quòd amaro
Dantis ab animo, rabidæ virus
Duxerat anguis, félque draconum.

LANCEA.

LANCEA, n. prius ac
Expugnauit tremebunda latus
Adytum templo sanctius iplo
Secreta Dei manifesta patent.
Arx jam nulla est munita satis.
Ipsum cælum rapiunt fures :
Ipsi subeunt astra latrones.

SCALÆ.

SCALÆ Patiens non indignit :
Crucis optatum supra thalamum
Quatuor clauis affixus humi.
Mox sublatus stipes in altum
Vnâ secum & membra leuabat.
Vbi Mosaicus veluti serpens,
Falsusque Reus veros inter,
Medius cæli, medius terræ,
Iungens iunis summa, pependit.
Tibi, si nescis, affecula CHRISTI,
Scala relicta est : vt, iners auium

Quoniam plumas Natura negat;
Huc pedetentim ascenderè possis:
Votoque Necis propio frui.

Ad Christianos.

CHORIDVO.

CHO. I. Imus ad ipsum stare cacumen?

An, quòd vereor, Meta salutis

Pigros terret nimis alta pedes?

Quo præcessit tramite Ductor,

Pudet ergo sequi!

Hominem potuit Numen amare.

Certè, non est oculatus Amor.

CHO. II. Amor auxiliij vidit egentem.

Nemo minùs est cæcus Amore.

CHO. I. Homo

Tenuis res est

CHO. II. A

Dulcis vis est,

CHO. I. DEVS occubuit perditè amando;

Quis jam fortem credat Amorem?

CHO. II. Deus iratus cessit Amori!

Nemo fortis, præter Amorem.

CHO. I. Odit nullo dignus amore.

Nulli posthac fidere possis.

CHO. II. Odio iusto dignus, amatur.

Nullus posthac inimicus erit.

CHO. I. Homo fastidit Numen amare.

Ah! cur donum accepit amandi?

CHO. II. Nolit, velit, inuitus amabit.

Nihil inueniet pulcrius illo.

CHO. I. Miserum, turpem Numen amavit.

Nescio, quo jam nomine possit

Dici verè, Sapiens & Amans.

CHO. II. Desiste loqui. quæ monstra sonas?

Pudet effari barbara verba.

Stridore pias feriunt aureis.

Qua-

Quatit emotam tonitru mentem.
Trepidus fulmen perculit arcem.
Coma dirigit fronte relictâ.
Salsus manat corpore sudor.
Torpent spisso sanguine venæ.

26.

*Hoc reclinatorium, quoties monstratur
Pia MENTI, toties ei glutinatur.
Sicut & accipiter totus inescatur
Super carnem rubeam : per quam revocatur.*

XXVI.

Crux, Anima piæ sedes.

CHORIDVO.

CHO. I. Melius, melius, PHILOMELA, canis,
Dilecta Deo : tibi Dilectum

Amplexa Deum.

CHO. II. Melius, melius, PHILOMELA, gemis
Affusa Cruci : tibi dilectam

Amplexa Crucem. Quoties nidum,

Seu quadrifidum Sponsi thalamum

Erecta vides : flebile toties

Iteras carmen, dans morienteis

Per colla modos. Lamenta juvant.

Apud extincti juuat exequias

Usque morari. ceu penna tenax

Eluctari nequeat viscum.

Iuvat alliso lambere rostro :

Siquis ligno sanguis adhæsit.

CHO. I. Qualis volitans eminus Aquila,

Fortè cadauer speculata rubrum :

Ocyor Euro prædator adest,

Cædis obese conscius ales.

CHO. II. Citiùs, citiùs, PHILOMELA, volas

Ad stillantis vulnera IESV.

Post hac clamat ANIMA quasi dementata.
 O reclinatorium, Caro cruciata,
 Per tot loca propter me. Cui non vulnerata
 Tecum sum? dum morers, non sum colligata?
 Licet tamen misera istud sit negatum.
 Mihi quidem eligam novum cruciatum
 Gemitum videlicet, jugemque ploratum:
 Donec Mundi deseram gravem incolatum.

XXVII.

DITHYRAMBUS.

*Amantium Mores accommodati affecti-
 bus Animæ, amore patientis*

CHRISTI saucia.

CHORVS.

Certus jam veteri credo Parœmiæ:
 AMENS, OMNIS AMANS, QVISQVIS AMAT, FVRIT.
 Sit præter solitum, licet,
 Hæc insania dulciôr;
 Tamen est insania; nec se
 Trepido Mens continet æstu.
 Audite: qualeis ore confuso sonos,
 Ignara rerum, fundat ad pedem Arboris.
 Cantum biformem variat: & nunc gaudijs
 Interpolatum scindit, Hymenæum sonans;
 Nunc mœsta lessum torquet in suspiria,
 Ceu stranguletur. multiplex, reor, premit
 Animum procella: non inundat vnus
 Vultum ferocem mota tempestas maris.
 Collectus inum turbo subuertit vadum.
 Se numerat ipse luctus, & gestit sibi
 Diuisus ex tot comparari partibus.
 Flet, ridet, vlulat, terret, exultat, gemit.
 Quis credat vnâ? peragit hæc impos sui.
 Huius ructat & resorbet carmina,

Nequē

ANIMÆ CHRISTI. AFFECT. IV.

**Neque sic canenda. sensa quis tot explicet :
Sibi triste foli querula permiscet chaos,**

A N I M A.

**Illúmne Tuum potuisse mori !
Et te desistere cœptis !
Me propter sulcata flagello
Terga rubent, scapúlæque virgis.
Cruor ex lacero corpore fluxit,
Velut infusus liquor ex cribro,
Si tibi Sanguis inest, quem ferro affundere possis,
O misera :
I morere, & tantis Dilecti sumptibus emptam
Redde animam.
Debita quis mihi Fata negat ?
Qua merui rea vivere culpâ !
Me quicunque peremeris volentem,
Seruanti facies idem, tyranne.
Sterne, feri, macta : capit omnia vulnera corpus.
Siue vincis, siue soluis :
Siue cædis, siue parcis :
Ipsa mihi mea pœna fiam.
Donec ero luteo carcere clausa :
Fletus Dolorque lance iusta diuident
Fixa molestæ tempora vitæ.**

*Post hæc dulcis Anima, plûs & plûs feruescens :
Sensu toto deficit, corpore tabescens.
Iam vix loqui sufficit : sed affectu crescens,
Suo lecto decubat, vixote languescens.*

C H O R V S.

**Nocteis atque dies talibus exigit
Indefessa modis. Has querimonias**

Augentem, & fremitu cum miserabili
 Luctantem, reperit Stella binominis.
 Seu, cū sera rubens imperat otia;
 Seu, cū manē redux otia dissipat.
 Non pareus dolor est: se fatiat malis.

Vultus tristē riget, cereus aspici.
 Si passu tacito, cū posuit caput,
 Accedas propius; vivere jam neges.
 Tam calthæ similis, dissimilis rosæ,
 Sic immota jacet.

Assurgitne iterum? vel metuit nihil
 Talis, vel metuit forsitan omnia.

Malefana quò Puella
 Fugis incitata gressu?
 Cohibe tumultuosum
 Animi furentis æstus.

Qualis rotata buxus
 Circumsonante loro;
 It huc & huc, in orbem;
 Perdītque mille gyros.

Spondam lassā petit, debilis heic, toro
 Incumbens vigili, membra recolligit.
 O felix: solitæ ni subeant faces;
 Notam ni repetant Tædiferi domum.
 Quæ torrere jecur cœperit, integro
 Non est Oceano flamma domabilis.

*Ergo dulcis gutturus organo quassato,
 Lingua tantum palpitat sonitu sublato:
 Sed pro verbis pia MENS fletu compensato,
 Lamentatur Dominum corde sauciato.*

*Sic languenti siquidem nil, nisi plorare
 Libet, & satagere, corde suspirare.
 Suos enim oculos nescit revocare*

A CHRISTI vulneribus, aut cor separare.

*Sic est autem animus illius illectus;
 Quasi ei prorsus sit moriens DILECTVS,*

Et à CRUCE minimè retrahit aspectus.

Quia ibi oculus, ubi est affectus.

CHORVS.

FAllórne? an sonitum non procul audio?

Rursum mota Lyra fila superuolat.

Vix exorsa tamen, deficit illicò.

Odx præcipientes mentis abortiunt:

Lamenta in medio gutture palpitant.

Lingux trunca noto verba dehiscere.

Cùm CHRISTVM cuperet dicere, flebilis

ISTVM, dixit, amo. cætera proluit

Singultus. sequitur triste silentium.

Nec, cùm nubila dispellere nititur,

Aut risum simulat; dissimulat mala.

Instant sollicitis jurgia gaudijs.

Quamuis cæsariem fingat idoneam:

Perfrictasque genas tergat, & Indiæ

Circumdet nitidis colla monilibus;

Mimum prodit Amor. larua notabilis,

Bellatrix facies, signa nouissima

Humefcentis adhuc retinet Iridis.

A Christo nequeunt, irreuocabiles,

Auersas oculi flectere palpebras.

Absentem videt: absentis imagine

Impressa fruitur. Garrula, cui furis,

Raucis ingeminans nomina vocibus?

Absenti loqueris. Cælum habitat Tuus.

Hinc responsa petas. illa nihil. Crucem

Infelix piceis apprimat osculis.

Gemitus, suspiria, lacryma, lamenta,

Sibi sunt delicia, cibus, alimenta.

Quibus noua MARTYR est interim intenta:

Sic suo martyrio præbet incrementa.

In hoc statu respuit quidquid est terrenum:

Mundique solatium reputat venenum.

Sed ad NONAM veniens, moritur ad plenum:

Cum amoris impetus carnis rumpit frenum.

Nam cum, CONSUMMATUM est, recollit, clamasse

HORA NONA Dominum, & sic exspirasse:

Quasi simul moriens clamat, penetrasse

Vocem istam suum Cor, atque lacerasse.

CHORVS.

NON est conditio peior, amantium.

Quorum cœna, fames; ambrosia, est sitis.

Vinum, siquod amant, fletibus innatat,

Ducitque ex oculis tristibus alueum.

Instaurare mero nuper inutile

Corpus iussa, scyphum fortè poposcerat.

Crescentem spacio ventris janthini,

Plenum porrigimus frigore Massico.

Illa autem aspiciens, nescio quem, cadum,

Defixamque truci lumine spongiam;

Effuso penitus munere Liberi,

Impleuit phialam roscida lacrymis,

Impletamque bibit. qualiter vnico

Raptim fusa trahat cœcuba spiritu

Miles, sub calido fidere torridus.

Hos amens latices, hunc liquidum salem

Potatura, suas Delicias vocat:

Motura inuidiam lautia regibus.

Eheu! conditio tristis Amantium.

Quis iuuabit mœsta virgo,

Grande vulnus quis leuabit?

Si manum medentis horres,

Quis tibi medebitur?

Martyr es: sed sponte mira

Martyrum tormenta quaris.

Si placet crudele votum:

Quis tibi medebitur?

Sic doles, vt te dolere

Semper optes: atque morbo

Pabulum perenne præbes.

Quis tibi medebitur?

Quidquid offert alma Tellus,

Mollis Vnda, purus Aër;

Fronte spernis irretorta.

Quis tibi medebitur?

Mellis imber, lactis vber,

Spuma vini, flos amomi,

Fel videntur & venenum.

Quis tibi medebitur?

At ecce rursus languido erepit gradu,

Vultumque firmat. præbet alternis Amor

Adimittitque vireis. mox relapsuram solo

Comites tenebunt. Quando paullatim dies

Moribunda cedit, quæque morienti Deo

Funesta luxit Hora: vertigo caput,

Mentemque pronus consciam quatit tremor.

Vbi namque Sponsi spectat extinctum sui

Vitale fidus, cupit & ipsa extingui,

Odittque lucem: qua duos meminit simul

Obiisse Soles. ac si in aure tinniant

Suprema vocis intonatæ murmura:

Mea quoque Vita, clamat, exacta est: mea

Quoque Mors propinqua. restat in terris nihil.

Ut versat oculos, utque discordi face

Rotat cruentos frontis orbeis in Crucem!

Et acumen Hastæ tractat, & clauum extrahit!

An, ut osculetur? pectus imò ut transigat.

Prohibete vulnus. rursus in terram labat.

Hoc est, quod toties mihi

Præfagus cecinit timor.

Intractabilis, effera

Res est, & violens, AMOR.

Blando fulmine feruidus;

Gratis ignibus efficax.

Diuinus quoque fortior.

Non ludos agit & jocos.

Toto Numine serius,
 Flectit mollia pollice,
 Frangit dura tricuspide.
 Sed prostermit, vt erigat.
 Non est mortua, Virgines,
 Vestris iuncta Sodalibus.
 Dormit. Cor tenuis patens
 Oris laxat anhelitus.
 Pulmo naribus integer
 Miteis ducit Etesias.

Ite ferre languenti
 Amore, fellam.

Ite, floribus reſectam
 Fulcite vernis.

Dulcis Autumnæ caducis
 Stipate malis.
 Inter nexilis vbera
 Myrrhæ fasciculus fragret.

28.

*Ferre tandem impotens jaculum tam forte:
 Moritur, vt dictum est, sed felici morte.
 Nam panduntur protinus ei cali portæ:
 Dignam vt intelligat se Sanctorum sorte.*

REQUIEM pro Anima tali non cantamus.

Imò est INTROITVS MISSAE, GAUDEAMVS.

*Quia si pro Martyre Deum exoramus:
 Vt Decretum loquitur, Sancto derogamus.*

Eia dulcis ANIMA, eia dulcis rosa.

Lilium conuallium, gemma pretiosa:

Cui carnis feditas exitit exosa:

Felix tuus exitus, morsque pretiosa.

Felix, quæ iam frueris requie cupita.

Inter Sponsi brachia dulciter sopita:

Eiusque spiritui firmiter unita.

Ab eodem percipis oscula mellita.

Iam qui scunt oculi: cessant aquæ dulces.

Nam apertè percipis spæi tui fructus.

Quia

Quia per quem Seculi evasisti fluctus:

Tuos inter oscula consolatur luctus.

Dic, dic dulcis ANIMA, ad quid ultra flores?

Habes celi gaudium tecum, cur lugeres?

Nam solus est omnia, cui tu adhaeres.

Et, si velles amplius, certè non haberes.

XXVIII.

EPINICIUM

DIVINI AMORIS

*Animam triumphatam ad caelestem
Sponsam subuehentis.*

Nunc amet, quæ non amavit: quæq; amavit, nunc amet.

Impotens cruenta ferre MENS Amoris spicula;

Currit illa, currit instar fixa cerui faucij;

Cuius hæret acta tergo canna venatoria.

Vt sitim desiderato fonte ponat igneam;

Per vepreta, per fruteta fertur, atque retia.

Donec ad scaturientem lassus undam concidat.

Nunc amet, quæ non amavit: quæq; amavit, nunc amet.

MENS anhela cordis æstu, sic dolet iacundiùs.

Illitam furore dulci læsa fert arundinem:

Nec potest arcere flammam, nec mederi vulneri.

Plaga ludibunda sævit: fax perurit viscera.

Ergo vitæ sicca tendit ad perennis flumina:

Sed citata, fonte viso quem requirit, occubat.

Nunc amet, quæ non amavit: quæq; amavit, nunc amet.

Dulce votum, grata mors est, occupando vivere.

Deserenti VASA TERRÆ, porta cæli panditur:

Vt sciat se regis esse VAS HONORIS aureum.

Multiplex corona Divûm læta prodit obuiam;

Quos salutat gratulanteis ore jam sororio.

Hi sororem consalutant, & ferunt ad æthera.

Nunc

Nunc amet, quæ non amavit, quæq; amavit, nunc amet.

Funus istud, funerali nemo deflet tibia.

Vna vox est, *Gaudeamus*, vna vox, sed plurium.

Urbs, Senatus, Ara, Templum, *Gaudeamus*, personant.

Præfixæ procul faceffunt, atque tristes Næniæ.

Martyrem licet rogare : non licet pro Martyre.

Certa res, & fama Sacri testis est Oraculi.

Nunc amet, quæ non amavit: quæq; amavit, nunc amet.

Crescit inter verba plausus, intremunt encomia.

Virgo gemma nominatur, orbe toto dignior.

Flos rosarum, rósque florum, lilium conuallium.

Candidum quod nulla turpi noxa tactu polluit.

Nullus oris inquinavit pestilentis halitus.

Prosperis beata mors est concolor natalibus.

Nunc, amet, quæ non amavit: quæq; amavit, nunc amet.

Ter quaterque Virgo felix Pacis in tentorio,

Castâ summi Sponsa Regis in cubile duceris.

Stella lucet, ferta fragrant : lætus Hymen accinit.

Sponsa dormi. tendit, ecce, Sponsus ipse brachia.

Myrrheum formosa fuge te fouentis spiritum.

Balsamo fluunt capilli : melle manant oscula.

Nunc amet, quæ non amavit : quæq; amavit, nunc amet.

Iam quiescit. grata mulcent post labores otia.

Ex amore quæ profusis innatârunt lacrymis,

Clausâ succo dulciore somnus vngit lumina.

Vua floret. spes cupitæ non fefellit vineæ.

Inter vndas fluctuantibus, cuius vsa est anchora,

Littorali cincta ierto sentit & solatium.

Nunc amet, quæ non amavit: quæq; amavit, nunc amet.

Sponsa ride : cur in istis mœsta fletes gaudijs ?

Seruit vni, cuncta gyro quidquid astra continent.

Mira quæque, pulcra, blanda, delicata, mollia,

Sparsit in te liberali plena cornu Copia.

Nil, quod optes, est relictum, quódque possis quærere.

Quem tenes innixa collo, vota vincit omnia.

EPILOGVS.

Sed jam metrum finio: ne sim tædiosus.

Nam si vellem scribere, quàm deliciosus

Sit hic status Animæ, quàmque gloriosus:

A malignis dicerer fallax & mendosus.

Quidquid tamen alij dicunt, Frater charè:

Istum nouum Martyrem libens imitare

Cùmque talis fueris, Christum deprecare,

Ut te cantus Martyrum doceat cantare.

Frequentemus canticum istud, SOROR pia:

Ne nos frangat tædio vite huius via.

Nam letatur Animæ ac melodiam,

Post hanc vitam sumus IESVS MARIA.

Ergo, SOROR, tuum cor ita citharizet:

Se baptizet lacrymis, planctus martyrizet:

Christo totis viribus sic nunc organizet;

Vt cum Christo postea semper solemnizet.

Tunc cessabunt gemitus & planctus dolorum:

Cùm adiuncta fuerit chorus Angelorum.

Nam cantando transies ad caelestem chorum.

Nuptia felicissimo Regi seculorum.

XXIX.

Literæ Phitomelæ in calum receptæ, ad so-

rorem suam Prognem in exilio

circumnuolantem.

HOC EST

EPISTOLA ANIMÆ BEATÆ

Ad Animam piam, ergastulo corporis

nondum exsolutam.

DE CAELITVM GAUDIIS.

ELEGIA.

Litera, quam PROGNE lapsam mirata per auras

Cernis; ab ætherijs mittitur ista plagis.

Si potes impressum ceræ cognoscere nomen;
 Candida felicitis signa sororis habes.
 Vtilis ad notos scriptam dimissa tabellam
 Sæpe Columba tulit: fert PHILOMELAMOD.
 Sed tu Cecropij peraratum Stemma parentis,
 Et Pandionias quærere parce notas.
 Vsa fui niuei notis insignibus AGNI,
 Cuius ab irriguo funditur ore dies.
 Agnus dat titulos, & nomen, & omnia nobis:
 Agni purpureo sanguine penna madet.
 Hinc apices rubros cælestis Epistola monstrat:
 Infuscat calamum sepia nulla meum.
 Perlege, quocunque est: fors legisse iunabit;
 Et cupies nostras visere prompta domos.
 Cum simul à terris nos ala repente leuaret:
 Par votum (memini) non vtriusque fuit.
 Oppida gaudebas viridi præponere silvæ,
 Me patulum caueis anteferente nemus.
 Ut tamen in cælo succedunt omnia votis:
 Sic quoque concordant omnia vota sibi.
 Siue velis intra muros, seu degere ruri:
 Alliciet forma gratus vterque locus.
 Aurea consurgunt, jactantque palatia culmen:
 Auratas turres gemmeus ornat apex.
 Mœnia berillo nituntur, jaspide tecta.
 Cælata solido stant adamante fores.
 Quasque trabes volitans & tignos, vere reuerso.
 Quæris, vt ædifices, suppeditabit ebur.
 Si videas: spernes habitata mapalia Mundi
 Altior, & dices: sordida Terra vale.
 Nempe tuæ quid sunt, nisi nidus hirundinis, vrbes?
 Nominis offendor tacta pudore mei.
 More auium luteas, Homines, suspenditis arces:
 Vile lutum vestra est regia, vilis humus.
 Non tamen idcirco, Superum quia videris aulam,
 Non etiam filuas aruæque nostra probes.
 Sunt horti nobis, & in hortis omnia rident.
 Fonte fluens, leni murmure, lympa salit:

Pérque tot areolas, quot stellas Luna reducit,
Spargitur, innumeris currere visa vijs.
Plurima ramosas extendit populus umbras:
Nec procul à vitreis sibilat alnus aquis.
Viuimus hîc tutæ. folijs non abditus auceps,
Non latet ad nostrum fistula facta sonum.
Pax inter socias. sunt cum Phœnice Palumbes;
Ludicra non metuit Spinaulus arma Gruis.
Infantes Aquilæ nulli fera bella minantur:
Cum Merulis placidos ducit Alauda choros.
Quotquot Aues ludunt, cantum prius atq; probandos
Arbitrio mores supposuere meo.
Est aliquid, PROGNE, nemus istud posse mereri;
Pulsa fuit culpa non Auis vna suâ.
Coruus abest, vpupæque, & prædo Miluius ater,
Noctuæque, & nimio Passer amore salax.
Nec te garrulitas alijs odiosa iuuaret:
Excuset vitium ni Philomela tuum.
Ipse adeo Cygnus nostris arcetur ab Oris:
Nam tremulam vocem jam morientis habet.
Perpetuæ gaudens jucundo munere vitæ,
Viuida sidereus carmina Coetus amat.
Sed tu cara veni. quamuis dos maxima desit,
Nec dederint Musæ dulcius ore loqui:
Arte tuas assûque meo supplebo Camœnas.
Quod soror, hoc ipso jam toleranda venis.
Ah, quoties terras cogit te vertere bruma:
Vt ver inuenias hospes vbique nouum!
Nos crocus & nardus, sempérque Fauonius afflant.
Nescimus, quid sint frigora, quidue gelu.
Certa manet sedes. non est mutare necessum.
Ocyus ad Cæli limen, HIRVNDINO, vola.
An modo te volucrem pudet esse, & scindere ventos?
O utinam pudeat sortis vtramque suæ.
O pereat, qui nos plumis vestire poëta,
Ludibrio falsi nominis, ausus erat.
Exue confictam nunc, si sapias, exue formam,
Non decet humanum mobilis ala genus.

Sis ea, quæ fueras magno Pandione nata :
 Vxor ab Ismario cū peterere proco.
 Ipsa quoque abieci pridem mendacia vatū :
 Cūque homo sim, frustra garrula credor auis.
 Scilicet in Manes retinet nil Fabula juris:
 Libera plebeios effugit vmbra iocos.
 Ex tot figmentis mihi vox tantummodò mansit :
 Cætera sum mulier, sed PHILOMELÆ vocor.
 Iamque alias quatio sublimis in æthere pennas,
 Mens volat, & secum corpus ad astra leuat.
 Aligeræ, quæ sit nouies distincta, Iuuentæ,
 Non tamen alitibus sum sociata feris.
 Vix quis impletura manum dicamur Athenis :
 Dum tamen in Cælo pulcra puella vocer.
 Et vocor, & placeo, reperique implumis amantem :
 Nuptaque sum Regi filia rege fata.
 Si quæris nomen; CHRISTVM se nominat Vinctus :
 Si formam; facies nulla serena magis.
 Lumina lacte madent, frontisque est lata voluptas :
 Et nitet incenso nigra colore cor.
 Largus fundit opes ritu torrentis Iberi :
 Quippe manus Hermi diuite lauit aqua.
 Quo sedet in solio, terris est maius Achiuis.
 Chrysolithis totum fulgurat ingenuis.
 Quid, PROGNE, conferre potes, quid patria duræ
 Coniugis, æternâ congelata niue?
 Te miseram Regio septem-subiecta-trioni,
 Verius exilij nomine digna, tenet.
 Sceptra geris Scythiæ: quod nec tamen ipsa negabis,
 Barbara terra tua est, barbara terra tua est.
 Einibus Ausonijs latro, pulsusque Pelasgis,
 In Scythiam semper missus adulter erat.
 Sontes intrusos memoro? parit impia plures.
 Instar multorum Tereus esse potest,
 Heu, fuge crudelis feralia claustra Tyranni.
 Nonne tibi nocuit Thracia, nonne mihi?
 Thracia: continuis præsens vbi cadibus hostis
 Pascitur, & toto tempore sævit hyems.

Horret & infestus rigidis Aquilonibus aër,
Et leuat infaustam stiria sola sitim.
In nostrum secede nemus, quod lilia cingunt,
Quod Zephyrus violis sepijt atque rosis.
Intus pampineis vites in collibus ardent:
Si placet, vva cadit: si petis, alba rubet.
Stant immortales radiato vertice cedri:
Legitimi tadas pinus amoris alit.
Virginæ lauri, myrtusque vxoria fragrant:
Et palmæ, forti prætereunte, strepunt.
Sessuris sese platanus, surgentibus offert
Malus, & in gremium mitia poma jacet.
Omnia si numerans percurrere gaudia vellem:
Culparer Graiâ scribere vana fide.
Pauca tamen narro, possem tibi plura referre.
Cætera versiculis clausa duobus erunt.
Crescit odora seges: sudant opobalsama truncis;
Prata fluunt oleo: nectare ripa tumet.
Fortè roges: quæ me subitò Fortuna beârit:
Vnde fauens croceis fulserit aura rotis.
Opportuna DEVM flexi, precibusque negantem
Cedere, molliui fletibus vda meis.
At ne displicitus faciei natus inesset,
Sparsimus hyssopo, diluimusque sale.
Quæsta putabar Ityn cultro deflere perempti
Sed fleui culpas tunc miseranda meas.
Vbera tundeant pugni: violentior vnguis
Ora scidit, plagis erubere genæ.
O, quoties inter scopulos, præruptaque saxa,
Exegi noctes planctibus atque dies!
O, quoties dixi: nisi me meus aspicit Ignis,
Protinus emoriens hac tumulabor humo.
Audiit: atque suæ solatus Martyris æstus,
Destitit optati spe cruciare tori.
Cessârunt gemitus: posito velamine nigro,
Latior ex illo tempore sumpta toga est.
Venimus ad Thalamum. soror ô gratare sorori,
Exemplo felix Sponsa futura meo.

Sed caue, ne macula tuus offendatur Amator:

Ille oculos, toto corpore, Lyncis habet.

Illacrymare malis, læsâ pietate, peractis.

Non Natum Mater, crimina plange tua:

Detestata truces animos, cœnâmq; Marito

Appositam, coctum, viscera Patris, Ityn.

Purga turpe nefas. calidâ, ter manè, cruentum,

Vespere ter, plorans ablue corpus aquâ.

Mox eris electri stillantis ab arbore flammâ

Lucidior, niuibus candidiorque tuis.

Tunc IESVS, tunc quæ genuit pulcherrima IESVM,

Castâ propinabunt oscula mille tibi.

Qualibus & quot, jô, tunc delicijs languesces!

O quibus, ô quantis ebria lætitijs!

Auditura sonum Sponsi dignantis amare:

Lectulus en floret: rumpe, Decora, moras.

Transijt acris hyems: abiit lacrymabilis imber.

Surge, columbinæ mentis Amica veni.

Turturis in nostro vox est audita cubili.

Tu mea DILECTA es, tu SPECIOSA mea.

Respondebis ad hæc tenero liquefacta calore:

Te video, mea lux! te video, & teneo!

Inueni tandem quem diligo: nec dimittam.

CANDIDE, tu meus es, tu, RVBICUNDE, meus.

Illæ suæ Sponsæ titulos iterabit & ignes:

Tu mea DILECTA es, tu SPECIOSA mea.

Tuque tui Sponsi repetes complexibus hærens:

CANDIDE, tu meus es, tu, RVBICUNDE, meus.

Fallor: an arcano motu præsagio certa?

Certa reor: nam qui scribere iussit AMOR:

Dexter, & arridens idem confidere iussit.

Illius hæc etiam est Litera ducta manu.

Vt lepidus Puer est; modò se scribentis & ipse

Inseruit digitis, composuitque notas:

Et modò surreptam mutauit arundine pennam,

Telâque substituit sanguine tincta suo.

Cum

Cum votis claudenda foret jam Charta supremis,

Et me sollicitam cerneret esse tui :

Anxia quid dubitas ? strictim mihi dixit in aurem :

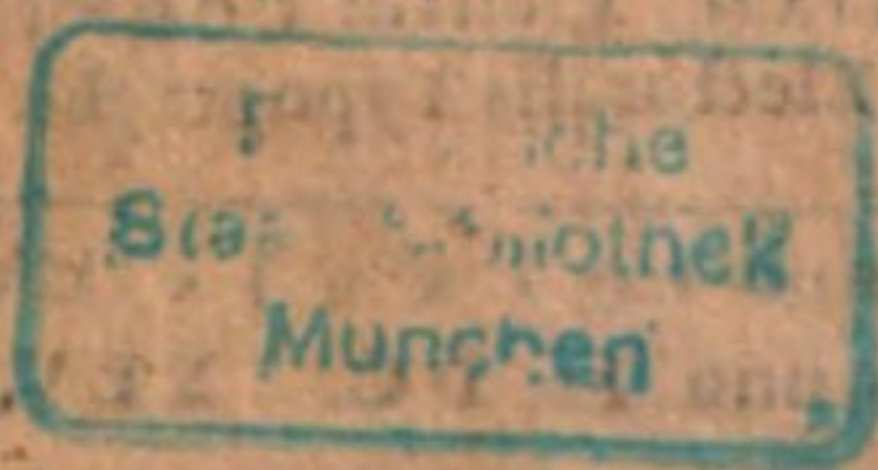
PROGNE conuenient & PHILOMELA simul.

Stent hæc vota precor. non interrupta sequatur

Omen, & euentum spes habitura suum.

Támque vale : felix, quoties legis vltima verba,

Si studeas propior semper adesse mihi.

FACULTAS

R. P. NICASII VVIDNMAN, Præpositi Prouincialis
Societ. IESV per super. Germaniam.

*C*um Iacobi Balde, Societ. nostræ Sacerdotis, Lyricam
Paraphrasin in Philomelam D. Bonauentura. Patres
ad hoc deputati censam probauerint: potestate ad id mihi
facta, ab admodum R. P. N. Mutio Vitellesco, Præposito
Generali S. M. facultatem concedo, ut typis vulgetur.
Monachij, XXI. Mart. M. DC. XLV.

NICASIVS VVIDNMAN.

Emendanda

Fol. ad Steph. Firm. v. 3. l. secesseram. f. 6. v. 3. l.
adfitas. f. 10. v. 14. dele vnum fuit f. 12. v. 18. l. oris.
f. 19. v. 21. l. pingue. f. 21. v. 29. l. falet. f. 36. v. 30.
l. vitium. f. 42. v. 21. l. libertatus. f. 60. v. 14. l. quod-
cunque.

MONACHII,

Apud SOPHIAM, Viduam CORNELII Leyferij
Electoralis Typographi.

Sumptibus IOANNIS VVagneri.

Anno M. DC. XLV.

Balde, Jakob,

Paraphrasis Lyrica in Philomelam D. Bonaventurae

Monachium 1645

P.o.lat. 1659 z#Beibd.2

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10609560-8

VD17 23:305431K